

FUNDACJA NA RZECZ ROZWOJU ROLNICTWA POLSKIEGO

Dnia 20 lutego 1988 r. rozpoczęła działalność Fundacja na rzecz Rozwoju Rolnictwa Polskiego (Foundation for the Development of Polish Agriculture=FDPA). Prace przygotowawcze dążące do utworzenia Fundacji zostały podjęte przez Fundację Rockefellera w oparciu o raport grupy ekspertów, która wizytowała polskie rolnictwo w 1982 r. Przewodniczącym tej grupy był Dr N. Borlaug, laureat Nagrody Nobla. W latach 1984-86 prowadzono negocjacje i przygotowywano projekt organizacyjny i statut Fundacji. W pracach przygotowawczych istotne znaczenie miała rozmowa D. Rockefellera z Generałem Wojciechem Jaruzelskim w czasie jego pobytu w Nowym Jorku. W 1977 r. zakończono działalność przygotowawczą, a forma działalności Fundacji została zaakceptowana przez polskie władze. Dnia 19.II.1988 r. został zarejestrowany statut Fundacji.

Przyjęta w 1984 r. ustawa umożliwia cudzoziemcom lub Polakom tworzenie fundacji, które mogą prowadzić nie tylko tradycyjną działalność o charakterze filantropijnym, ale także ściągać do kraju zagraniczne kapitały i technologie know-how, dla ich wykorzystania w działalności gospodarczej, zaś zyski przeznaczać na programy społecznie i gospodarczo użyteczne dla społeczeństwa polskiego.

W Stanach Zjednoczonych komitet organizacyjny założył fundację pod nazwą Amerykański Fundusz na rzecz Rolnictwa Polskiego (ATAP), organizację której pierwszym zadaniem było utworzenie Fundacji Rozwoju Rolnictwa Polskiego.

Utworzono więc w Polsce i w USA instytucję, która ma za zadanie popieranie rozwoju rolnictwa, rozwój handlu i rozwijanie współpracy naukowej między Polską i Zachodem. Fundacja powstała z inicjatywy Braci Rockefeller i Fundacji Rockefellera. Oparła się ona na koncepcji ściągnięcia do Polski kapitałów na zasadach gospodarczych, wykorzystanie ich do rozwoju polskiego eksportu rolno-żywnościowego i następnie wykorzystanie uzyskanych zysków do sfinansowania nowych programów gospodarczych, oraz finansowania programów filantropijnych, szkoleniowych i naukowych.

Celem zapewnienia wzajemnego poparcia i współpracy skład członków rad zarządzających i zarządów obu organizacji częściowo się pokrywa,

ATAP będzie działała jako organizacja wspierająca FDPA, spełniając funkcje nie przynoszące zysków i filantropijne, które będą bezpośrednio związane z działalnością FDPA.

Fundacja Rozwoju Rolnictwa Polskiego (FDPA) jest instytucją samo-finansującą, popieraną przez osoby oraz instytucje z krajów zachodnich, stawiającą sobie za cel rozwój rolnictwa i gospodarki żywnościowej w Polsce.

FDPA prowadzi będzie przedsięwzięcia gospodarcze w zakresie rolnictwa i gospodarki żywnościowej, ze szczególnym nastawieniem na pomoc dla rolników indywidualnych, przeznaczając wpływ z tej działalności na cele o charakterze filantropijnym, zorientowane na postępek w produkcji rolniczej i przetwórstwie żywności w Polsce.

Pierwszy program gospodarczy FDPA, który ma na celu zwiększenie eksportu polskiej szynki do USA, zakłada zwiększenie pogłowia trzody chlewnej, większy udział gospodarstw indywidualnych w eksporcie szynki oraz zwiększenie podaży wieprzowiny na rynek krajowy. FDPA ma nadzieję że przyczyni się do wzrostu pogłowia trzody chlewnej o prawie 0,5 mln szt. i osiągnie wzrost eksportu szynki i łopatek o 5 tys. ton oraz zwiększy dostawy wieprzowiny na rynek krajowy o 30 tys. ton. Wymagać to będzie importu koncentratów pasz wysoko białkowych wartości w przybliżeniu 6,5 mln USD, włączając w to superkoncentraty i sruoty sojowe.

Program będzie realizowany przez FDPA we współpracy z Zrzeszeniem Przedsiębiorstw Przemysłu Mięsnego i Polskim Związkiem Producentów i Hodowców Trzody Chlewnej. Zrzeszenie współpracować będzie głównie z rolnikami indywidualnymi, którzy hodować będą trzodę na podstawie naukowo opracowanych zaleceń żywieniowych, w ramach umów kontraktowych z przedsiębiorstwami przemysłu mięsnego.

Przedsiębiorstwo Handlu Zagranicznego ROLIMPEX za środki finansowe Fundacji będzie importować niezbędne pasze. Przedsiębiorstwo Handlu Zagranicznego ANIMEX będzie eksportować szynkę do USA, gdzie polska spółka POLFOODS INC. będzie prowadzić sprzedaż puszkowanych produktów pod marką Krakus i Atalanta.

Statut Fundacji wymaga, by wpływ netto z działalności gospodarczej, po spłaceniu zaciągniętych kredytów i pokryciu kosztów bieżącej działalności były wykorzystywane wyłącznie na sfinansowanie przez FDPA nowych programów gospodarczych i filantropijnych, z których korzystać mają gospodarstwa nieuspołecznione. FDPA otrzymała prawo posiadania funduszy w walutach wymiennalnych w Polsce i za granicą.

Propozycje nowych programów gospodarczych muszą być z góry akceptowane przez Ministerstwo Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Żywnościowej, ale od tego momentu FDPA realizuje programy samodzielnie. FDPA na podstawie statutu może posiadać majątek, prowadzić działalność gospodarczą, zawierać umowy, zatrudniać i zwalniać pracowników, importować i eksportować, zgodnie z przepisami regulującymi działalność sektora uspołecznionego.

Dochody z programów działalności gospodarczej oraz darowizny charytatywne, gdy takie będą otrzymywane, będą przeznaczane przez Fundację na rozwój infrastruktury wsi i w gospodarce żywnościowej oraz instytucji rolniczych oraz badań rolniczych i współpracę naukową z zagranicą.

W pierwszym przypadku mowa o upowszechnianiu postępu w rolnictwie, programach szkoleniowych oraz rozwijaniu infrastruktury wiejskiej, celem udostępnienia rolnikom indywidualnym zachodnich technologii, techniki i metod zarządzania. Ocenia się bowiem, że luka istniejąca między badaniami naukowymi i faktycznym wdrażaniem wyników badań w gospodarstwach chłopskich jest zasadniczą trudnością w skutecznej modernizacji rolnictwa nieuspołecznionego w Polsce.

FDPA nawiązała współpracę i kontakty z osobami i instytucjami w Polsce, Europie Zachodniej i w USA, w tym z uniwersytetami, instytutami badawczymi, organizacjami rolników, związkami spółdzielni oraz organizacjami związanymi z Kościołem, które będą pomocne w wykonywaniu filantropijnych zadań Fundacji.

Spośród programów rozważanych przez FDPA wymienić można pomoc techniczną i organizacyjną dla hodowców trzody chlewnej; przetwórstwo warzyw i owoców celem ograniczenia strat i marnotrawstwa; usprawnienie skupu, transportu, obrotu i przetwórstwa mleka produkowanego przez gospodarstwa chłopskie, celem ograniczenia strat oraz poprawy jakości; pomoc w organizacji stażu młodych rolników w gospodarstwach rolnych w USA i Europie Zachodniej; wdrażanie postępu naukowo-technicznego w gospodarstwach indywidualnych i powiązanie ich z instytutami naukowymi; nakładooszczędne metody produkcji rolniczej przez zmniejszenie zużycia nawozów sztucznych i środków chemicznej ochrony roślin; obniżenie skażeń żywności; poprawę jakości i konserwacja gleb i wód; rozwój technik i gospodarki wodą; produkcji biomasy i biogazu w gospodarstwach indywidualnych.

Drugą dziedziną działalności filantropijnej FDPA będą badania i nauka rolnicza. Rozważane są możliwości wspomoczenia badań w zakresie hodowli soi, pszenżyta, rzepaku, przetwórstwa kryla, przetwórstwa torfu oraz odnawialnego rolnictwa.

Jeden z programów został już rozpoczęty przy pomocy Fundacji Rockefellera. Przeprowadzono badania nad sposobami zwalczania zarazy ziemniaczanej. Nowe, późne, odporne na zarazę odmiany ziemniaka, które były testowane w Meksyku pozwolą na znaczne ograniczenia strat w skali roku.

Rozważane są również możliwości organizacji stażów i praktyk w instytucjach USA i Europy w zakresie rolnictwa, ekonomiki, socjologii, organizacji produkcji i technologii żywności dla wybijających się studentów oraz młodych naukowców.

Działalność gospodarczą i filantropijną Fundacji nadzoruje Rada Zarządzająca (30 osób), która składa się w 60% z czołowych postaci życia politycznego i gospodarczego Stanów Zjednoczonych i Europy Zachodniej oraz w 40% z polskich przedstawicieli nauk rolniczych i rolników indywidualnych.

Przewodniczącym Rady jest Dr Norman E. Borlaug, laureat Nagrody Nobla, członek zagraniczny PAN, uznawany za ojca tzw. zielonej rewolucji, który w 1982 r. kierował misją badającą problemy rolnictwa polskiego. Współprzewodniczącymi są prof. Szczepan Pieniążek, członek rzeczywisty PAN oraz Josef Ertl, były minister rolnictwa i gospodarki żywnościowej w RFN.

Członkami zagranicznymi Rady są:

C. Michael Armstrong, Dyrektor Generalny IBM Europa; Berthold Beitz, przewodniczący Fundacji Alfreda Kruppa von Bohlen und Halbach; Rosalyn Carter, działaczka społeczna, żona byłego Prezydenta USA; Edwin Deagle, dyrektor ds. ekonomicznych Hughes Aircraft; William M. Dietel, przewodniczący Winrock, Międzynarodowego Instytutu Rozwoju Rolnictwa; Laurence Eagleburger, President Kissinger Assoc. Inc; Leon E. Irish, profesor prawa, Uniwersytet Michigan; Charles Mc Mathias, b. senator ze stanu Maryland; Paul Mc Carthy, pracownik naukowy Instytutu Badań nad Problemami Bezpieczeństwa Wschód—Zachód; William Moody, dyrektor d/s programowych, Fundacji Braci Rockefeller; John Mroz, prezydent Instytutu Badań nad Problemami Bezpieczeństwa Wschód—Zachód; Johan Nordenfalk, przewodniczący Polsko-Szwedzkiej Izby Handlowej; J.B. Penn, prezydent Economic Perspectives, Inc.; David Rockefeller, b. Prezes Chase, Manhatan Bank, Dan Rostenkowski, poseł Partii Demokratycznej do Izby Reprezentantów Kongresu USA ze stanu Illinois; S. Frederick Starr, pezydent Oberlin College.

Ze strony polskiej członkami Rady są:

Antoni Baszczewski, gospodarz, producent warzyw; Aleksander Gieysztor, członek rzeczywisty PAN, dyrektor Zamku Królewskiego; Tadeusz Hunek, profesor w Instytucie Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN; Michał Ło-

siak, rolnik i działacz gospodrczy; Maria Radomska, profesor i b. rektor SGGW-AR, członek Kościelnego Komitetu Rolnego d/s Rolnictwa; Antoni Rutkowski, członek rzeczywisty PAN, Sekretarz Wydziału Nauk Rolniczych i Leśnych PAN; Stanisław Sołtysiński, profesor Prawa Ogólnego Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu; Jan Szczepański, członek rzeczywisty PAN, członek Rady Konsultacyjnej, socjolog; Gerald Szczypior, rolnik, hodowca trzody chlewnej, działacz Polskiego Związku Producentów i Hodowców Trzody Chlewnej; Andrzej Świącicki, członek Rady Konsultacyjnej; Augustyn Woś, profesor, dyrektor Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej.

Rada na pierwszym posiedzeniu wybrała:

Zarząd Fundacji w składzie: L.E. Irish (prezydent); W.S. Moody i S. Sołtysiński (v. prezydenci); J.B. Penn (sekretarz); P.I. Mc Carthy (skarbnik); L.S. Kobyliński (dyrektor); M. Łosiak i M. Radomska (członkowie) oraz Komisję Rewizyjną w składzie: E.A. Deagle (przewodniczący); J. Mroz i A. Woś (członkowie).

Kadencja członków Rady trwa przez trzy lata, z tym, że corocznie jest wybierana jedna trzecia jej składu. W pierwszym składzie Rady ustalono drogą losowania, który z członków zasiada w niej przez okres 1, 2 lub 3 lat.

Podsumowując powyższą informację można stwierdzić, że FDPA jest instytucją o szczególnym charakterze, która ma sama zarabiać na swoją działalność, nie odprowadzając zysków i wpływów dewizowych za granicę. Wszystkie środki i dochody Fundacji będą przeznaczone na programy pomocy i rozwoju rolnictwa polskiego.

Fundacja nie reprezentuje organizacji rządowych ani politycznych, ale nawiązała robocze stosunki z niezależnymi i rządowymi instytucjami oraz organizacjami w Polsce i w krajach zachodnich. Jej działalność zawiera kluczowe elementy realizowanej w Polsce reformy gospodarczej i oznacza kolejny krok w poprawie stosunków polsko-amerykańskich i Wschód—Zachód. Założyciele Fundacji uważają, że sprzyjać ona będzie pluralizmowi, prywatnej przedsiębiorczości oraz mechanizmom związanym z rynkiem w rolnictwie nieuspołecznionym. Sądzymy, że FDPA winna więc być modelowym rozwiązaniem dla mechanizmów rynkowych, przyciągając zachodnie kapitały i know-how na rzecz programów w Polsce, z których korzystać będzie rolnictwo indywidualne. FDPA nawiązała dobre robocze kontakty z rządem polskim oraz uzyskała korzystne warunki opodatkowania oraz dewizowe, które stwarzają zachęcającą perspektywę do inwestowania w Polsce.